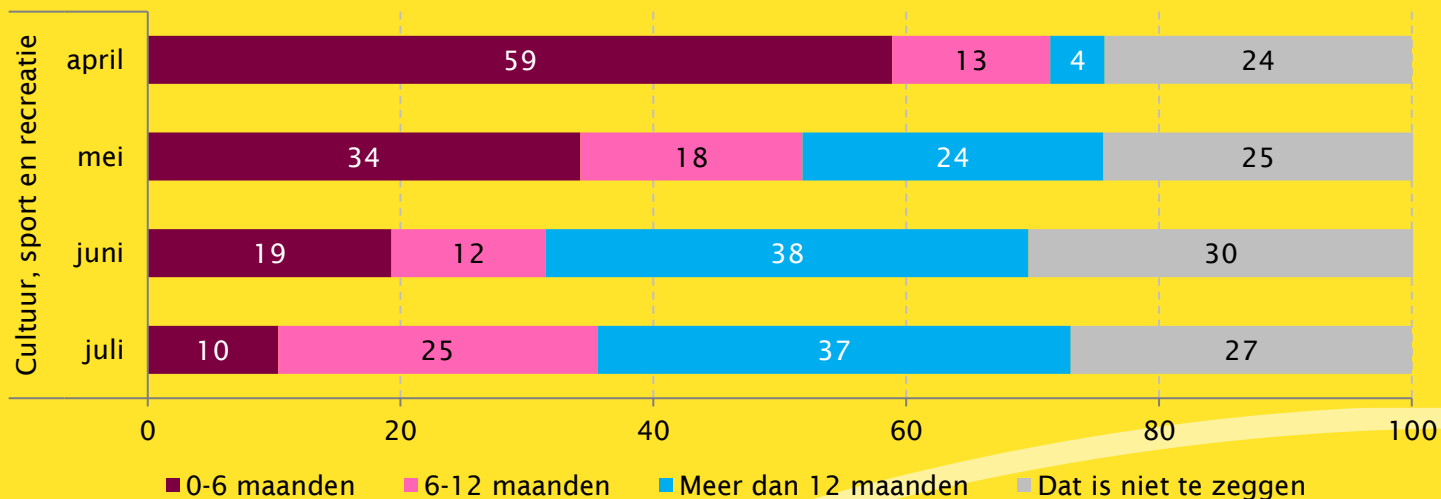

Invloed van de coronamaatregelen op de bedrijvigheid in de sportsector

Figuur 1. Duur voortbestaan bedrijf bij aanhouden coronacrisis volgens ondernemers binnen de sector Cultuur, sport en recreatie, april tot en met juli 2020 (in procenten)

Bron: Conjuncturenquête CBS, april, mei, juni en juli 2020. Bewerking: Mulier Instituut.

Inleiding

De Nederlandse sportsector heeft financieel gezien flink te lijden onder de uitbraak van het coronavirus. Door de beperkende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus onder controle te houden, heeft de sportsector een periode stilgelegd. Sinds 1 juli mogen de deuren van de meeste sportaccommodaties weer open, maar alles is nog niet terug naar het normaal van voor de coronacrisis. De schade die dit met zich mee brengt wordt in de monitor Sport en corona (Van der Poel & Pulles, 2020) geraamd op een bedrag tussen 0,4 en 0,6 miljard euro voor de periode tot 1 augustus.

In het najaar komt het Mulier Instituut met een vervolg op de monitor Sport en corona. Voorafgaand aan deze publicatie geven we met deze factsheet een update van de stand van zaken met betrekking tot de bedrijvigheid in de sport en in hoeverre deze beïnvloed wordt door de uitbraak van het coronavirus. Hierbij baseren wij ons op de Conjuncturenquête Nederland (COEN) van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). De resultaten presenteren we op een zo gedetailleerd aggregatieniveau mogelijk. In een aantal gevallen betekent dit dat we alleen uitspraken kunnen doen over de sector Cultuur, sport en recreatie (SBI R).

Continuïteit bedrijven

Aan het begin van de coronacrisis waren de zorgen onder ondernemers binnen de sector Cultuur, sport en recreatie

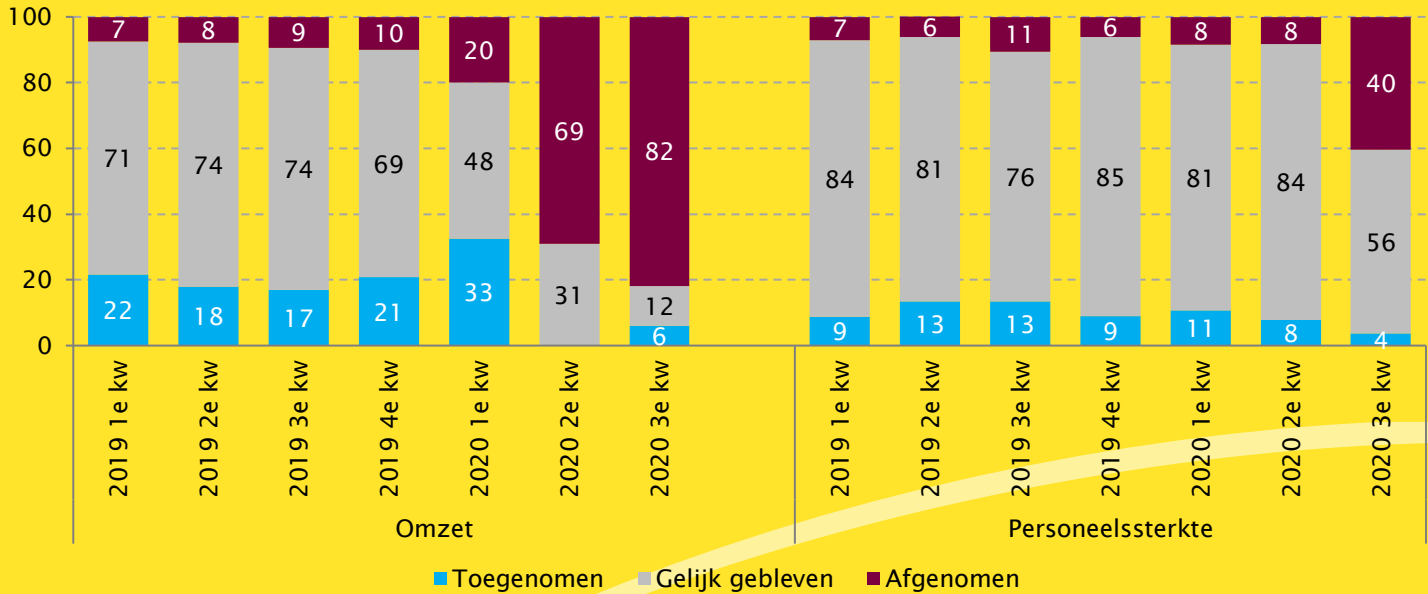
het grootst. In april verwachtte bijna 60 procent (59%; figuur 1) van de ondernemers de continuïteit van het bedrijf maximaal een halfjaar te kunnen garanderen bij het aanhouden van de coronacrisis. In de drie daaropvolgende maanden lijkt het beeld langzaam positiever te worden. Het aandeel ondernemers dat verwacht het nog maximaal een halfjaar vol te houden, neemt elke maand af. In juli werd dit nog maar door een op de tien ondernemers aangegeven. Daarentegen verwacht in dezelfde maand 37 procent van de ondernemers dat het bedrijf nog meer dan twaalf maanden zal voortbestaan bij het aanhouden van de coronacrisis. In april lag dit aandeel op slechts 4 procent.

Voor de meting van de COEN in mei en juni is het mogelijk om binnen de sector Cultuur, sport en recreatie uit te splitsen naar de sector Sport en recreatie (SBI 93). De antwoorden van de ondernemers in deze sector met betrekking tot de continuïteit van het bedrijf blijken voor mei grotendeels overeen te komen met het beeld uit de overkoepelend sector Cultuur, sport en recreatie. In juni lijken de ondernemers in de sector Sport en recreatie licht positiever, slechts 11 procent verwacht maximaal voor een halfjaar te kunnen voortbestaan bij aanhouden van de coronacrisis (niet in figuur).

Ervaren ontwikkelingen

Aan het begin van elk kwartaal worden ondernemers binnen de COEN gevraagd terug te kijken op de drie voorafgaande maanden. De meting van het tweede kwartaal van 2020

Figuur 2. Door ondernemers binnen de sportsector (SBI 931 Sport) ervaren veranderingen in de omzet en personeelssterkte in drie voorafgaande maanden (in procenten), bevraging aan het begin van het kwartaal

Bron: Conjuncturenquête CBS, januari, april, juli en oktober 2019, april en juli 2020. Bewerking: Mulier Instituut.

geeft daarmee een beeld over de maanden januari, februari en maart. Aangezien Nederland sinds midden maart te maken heeft met beperkende maatregelen vanwege de coronacrisis zouden de eerste effecten van de coronacrisis in het tweede kwartaal van 2020 te zien moeten zijn.

De omzet van bedrijven in de sector Sport (SBI 931 Sport) kreeg volgens de ondernemers vanaf het begin van de coronacrisis gelijk te maken met een krimp. Bijna zeven op de tien ondernemers (69%) gaven in het tweede kwartaal van 2020 aan dat de omzet is afgenomen in de drie voorafgaande maanden (figuur 2). Daarbij gaf geen enkele ondernemer aan dat omzet is deze periode steeg.

Een kwartaal later (3^e kwartaal 2020) geven nog meer ondernemers aan dat de omzet in de drie voorafgaande maanden (april, mei en juni) is afgenomen (82%). Wel zijn er inmiddels ook weer bedrijven die de omzet zien stijgen, al blijft het aandeel bedrijven met 6 procent laag.

De personeelssterkte (het aantal werknemers) in de sector Sport is volgens meer bedrijven afgenomen dan toegenomen sinds de uitbraak van het coronavirus. Deze afname is wel pas sinds de meting in het derde kwartaal zichtbaar, 40 procent van de ondernemers geeft aan een afname van de personeelssterkte te ervaren. Dit laat zien dat het personeelbestand later het effect van een crisis voelt

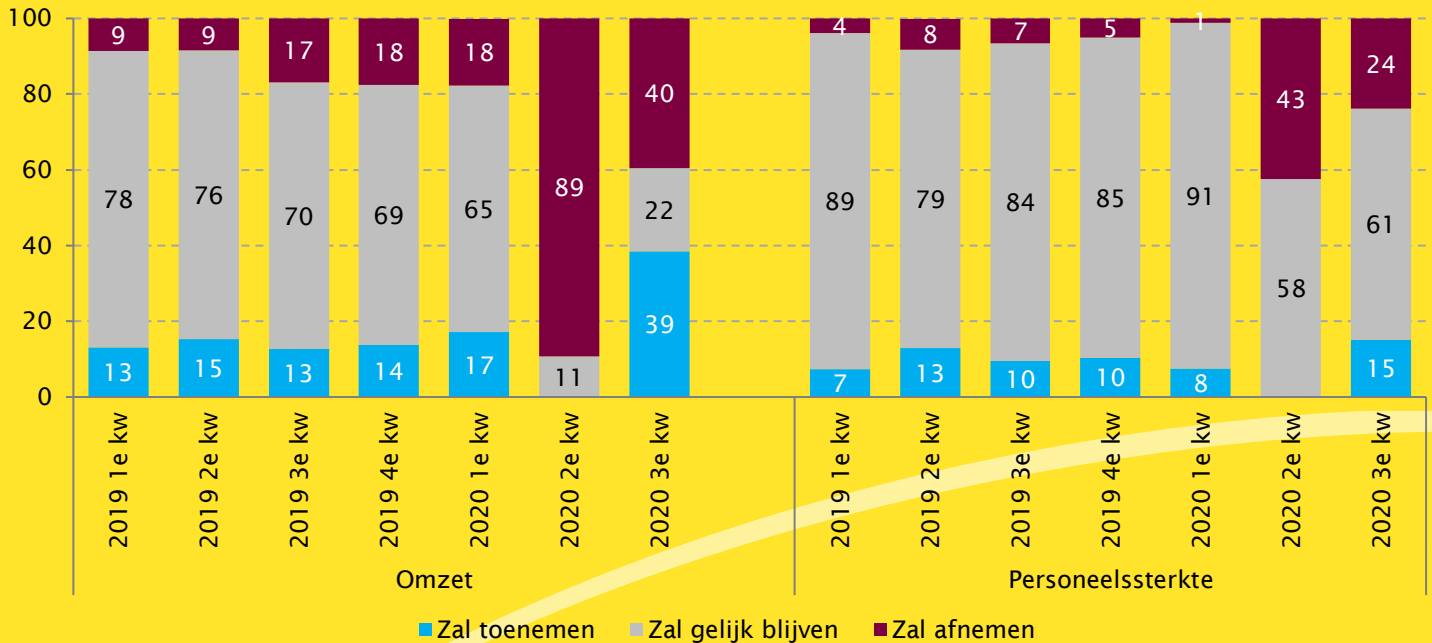
dan de omzet. Een daling in de omzet leidt niet gelijk tot ontslagen, maar als de daling aanhoudt en bedrijven hierdoor in financiële problemen komen, leidt dit op de lange termijn wel tot ontslagen.

Verwachtingen komende drie maanden

Naast terugkijken worden de ondernemers in de COEN ook gevraagd vooruit te blikken op hoe de omzet en personeelssterkte in de komende drie maanden zullen ontwikkelen. Aan het begin van het tweede kwartaal (april) van 2020 verwachtten bijna negen op de tien ondernemers in de sector Sport (SBI 931 Sport) dat de omzet zou afnemen in de drie daaropvolgende maanden (figuur 3). Deze verwachtingen waren waarschijnlijk mede gestuurd door de ervaren afname in de drie voorafgaande maanden zoals uit figuur 2 naar voren kwam. De personeelssterkte zou volgens 43 procent van de ondernemers in het tweede kwartaal afnemen. Overigens verwachtte geen enkele ondernemer een stijging in zowel de omzet als de personeelssterkte.

Drie maanden later, aan het begin van het derde kwartaal van 2020, zijn de verwachtingen aanmerkelijk positiever. Hoewel in de drie voorafgaande maanden bij 82 procent van de ondernemers de omzet al afnam (figuur 2), verwacht 40 procent dat ook in de volgende drie maanden een krimp van de omzet zal plaatsvinden (figuur 3). Een vergelijkbaar

Figuur 3. Verwachtingen ondernemers binnen de sportsector (SBI 931 Sport) over de omzet en personeelssterkte voor de komende drie maanden (in procenten), bevraging aan het begin van het kwartaal

Bron: Conjunctuurenquête CBS, januari, april, juli en oktober 2019, april en juli 2020. Bewerking: Mulier Instituut.

aandeel ondernemers verwacht daarentegen een stijging in de omzet. Voor de personeelssterkte verwacht een op de zeven ondernemers een stijging en het grootste deel (61%) dat de personeelssterkte de komende drie maanden gelijk zal blijven.

Investeringen ten tijde van corona

De gevolgen van de coronacrisis voor de geplande investeringen van bedrijven in de sector Cultuur, sport en recreatie zijn zowel positief als negatief. Volgens 13 procent van de ondernemers in de sector worden nu investeringen gedaan die niet op de planning stonden (figuur 4). Mogelijk heeft het sluiten van de accommodaties hiervoor de mogelijkheid gegeven. Als er bijvoorbeeld in een zwembad even niet gezwommen mag worden, is dit een mooi moment om grotere werkzaamheden te doen. Daarnaast zijn geplande investeringen volgens 5 procent van de ondernemers versneld doorgevoerd of eerder gestart.

Aan de andere kant geeft een groot deel van de ondernemers (40%) aan dat de geplande investeringen langzamer zijn doorgevoerd of later gestart zijn. Verder liggen de geplande investeringen volgens een klein deel (2%) van de ondernemers op dit moment stil en voor 15 procent van de bedrijven zijn de geplande investeringen

zelfs geschrapt. Kortom, meer dan de helft van de ondernemers ervaart een vertraging van de geplande investeringen of schrapt deze, waarmee een groter aandeel ondernemers negatieve gevolgen ervaart met betrekking tot de geplande investeringen dan het aandeel ondernemers dat positieve gevolgen ervaart.

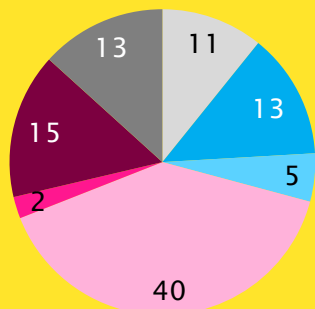
Bedrijfsresultaat eerste halfjaar

Meer dan drie kwart (78%; figuur 5) van de ondernemers in de sector Cultuur, sport en recreatie geeft aan dat het bedrijfsresultaat over het eerste halfjaar van 2020 negatief zal uitkomen (een verlies). Hoe groot deze verliezen zijn komt uit de gepresenteerde cijfers niet naar voren maar dat de sector hard geraakt wordt is duidelijk. Zeker als dit vergeleken wordt met andere sectoren. In de horecasector (SBI I Horeca) geeft een vergelijkbaar aandeel (77%; niet in figuur) ondernemers aan verlies te lijden over het eerste halfjaar, maar in de overige sectoren ligt dit aandeel aanmerkelijk lager. Landelijk ligt dit aandeel slechts op 27 procent (niet in figuur).

Conclusie

De sportsector heeft duidelijk te lijden onder de coronacrisis. Zeker net na de uitbraak van het coronavirus vreesden ondernemers voor het voortbestaan van het

Figuur 4. Gevolgen van de coronacrisis op de geplande investeringen van bedrijven volgens ondernemers binnen de sector Cultuur, sport en recreatie, 3^e kwartaal 2020 (in procenten)

- Geen investeringen gepland
- Doen nu ongeplande investeringen
- Geplande investeringen sneller doorgevoerd of eerder gestart
- Geplande investeringen langzamer doorgevoerd of later gestart
- Geplande investeringen begonnen maar liggen nu stil
- Geplande investeringen gescharpt
- Geen effect op geplande investeringen

Bron: Conjuncturenquête CBS, juli 2020. Bewerking: Mulier Instituut.

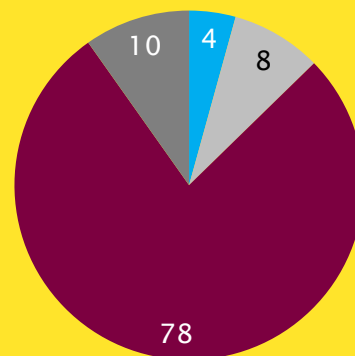
bedrijf, zagen ze de omzet en personeelssterkte afnemen en werden de geplande investeringen negatief beïnvloed. Alles bij elkaar genomen verwacht het overgrote deel van de ondernemers dat het eerste halfjaar van 2020 een negatief resultaat zal geven.

Inmiddels zijn er signalen dat het beeld positiever wordt. Minder ondernemers vrezen voor het voortbestaan van het bedrijf. Daarnaast zullen de omzet en personeelssterkte naar verwachting bij minder bedrijven afnemen in de komende periode en zijn er weer ondernemers die een stijging verwachten. De toekomst blijft onzeker en er zullen nog steeds verliezen geleden worden, maar de ondernemers in de sportsector lijken wat positiever naar de toekomst te kijken dan net na de uitbraak.

Onderzoeksverantwoording

De cijfers die in deze factsheet gepresenteerd worden komen voort uit de Conjuncturenquête Nederland (COEN) van het CBS. Met de COEN brengt het CBS de stemming van ondernemers in beeld. Maandelijks worden ondernemers gevraagd naar de ontwikkelingen in de afgelopen tijd en de verwachtingen voor de komende periode over verschillende onderwerpen, zoals omzet.

Figuur 5. Het bedrijfsresultaat over het eerste halfjaar van 2020 volgens ondernemers binnen de sector Cultuur, sport en recreatie (in procenten)

- Positief
- Geen noemenswaardige winst of verlies
- Negatief
- Weet niet

Bron: Conjuncturenquête CBS, juli 2020. Bewerking: Mulier Instituut.

Incidenteel wordt een vragenblok toegevoegd aan de maandelijkse enquête. In 2019 ging dit veelal over het effect van de Brexit en sinds april zijn de extra vragen gerelateerd aan de uitbraak van het coronavirus. De meting vindt steeds aan het begin van het gerapporteerde kwartaal plaats. De resultaten voor het derde kwartaal van 2020 zijn bijvoorbeeld in juli 2020 bevestigd.

De sectoren waarover in deze factsheet uitspraken worden gedaan zijn geselecteerd op basis van de [Standaard Bedrijfsindeling \(SBI\)-code](#). Deze hiërarchische indeling van economische activiteiten gebruikt het CBS onder meer om bedrijfseenheden in te delen naar hun hoofdactiviteit. Binnen de SBI indeling vormt de sector R Cultuur, sport en recreatie het hoogste aggregatieniveau waarbinnen sport valt. Een niveau lager is de uitsplitsing naar SBI 93 Sport en recreatie mogelijk, waarbinnen SBI 931 Sport vervolgens nog een niveau lager is. Binnen SBI 931 Sport zijn specifiekere uitsplitsingen te maken, zoals Sportaccommodaties (SBI 9311). Op dit detailniveau zijn de in deze factsheet gepresenteerde resultaten echter niet uit te splitsen.